

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-110-026/2009.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a dr. Tivadar Krisztián ügyvéd (Budapest) által képviselt **Pioneer Hi-Bred Magyarország Kft.** (Budaörs) ellen megtévesztésre alkalmas reklámtevékenység miatt indított eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

határozatot

A Versenytanács megállapítja, hogy a Pioneer Hi-Bred Magyarország Kft. a 2009 májusában négy országos mezőgazdasági szakmai folyóiratban "2008. évi kisparcellás kukorica kísérletek statisztikai elemzése" címmel közzétett reklámja megtévesztésre alkalmas volt.

A Versenytanács kötelezi a Pioneer Hi-Bred Magyarország Kft.-t 1.000.000 Ft (Egymillió forint) bírság megfizetésére, amelyet a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557-00000000 számú bírságbevételei számla javára köteles megfizetni.

A határozat felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Versenytanácsnál benyújtható vagy ajánlott küldeményként postára adott keresettel lehet kérni.

Indokolás

1. A Gazdasági Versenyhivatal annak vizsgálatára indított eljárást a Pioneer Hi-Bred Magyarország Kft. ellen, hogy az eljárás alá vont megsértette-e a gazdasági reklámtevékenység alapvető szabályairól és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Grt.) rendelkezéseit a 2009 májusában négy országos mezőgazdasági szakmai folyóiratban, így a Magyar Mezőgazdaság, az AgroNapló, az AgrárUnió és a MezőHír című lapokban „2008. évi kisparcellás kukorica kísérletek statisztikai elemzése” címmel közzétett kereskedelmi kommunikációval.

I. Az eljárás alá vont

2. A 2003-ban alakult eljárás alá vont főtevékenysége gabona, dohány, vetőmag és takarmány nagykereskedelem. A vetőmagértékesítést elsősorban a termelőkkel (végfelhasználókkal) közvetlen kapcsolatban álló forgalmazók hálózatán keresztül végzi, de saját értékesítőket is alkalmaz, akiknek a fő feladata a termelőkkel való kapcsolattartás.

II. Az eljárás alá vont vizsgált magatartása

Fajtakísérleti rendszerek

3. Magyarországon a kb. 100.000 termelő részére számos vállalkozás forgalmaz kukorica vetőmagot (pl. Monsanto, Syngenta, Limagrain, Martonváras, KWS). Előadásából megállapíthatóan a legjelentősebb hazai piaci szereplő az eljárás alá vont.

4. Több fajtakísérleti rendszer működik, amelyek az egyes kukorica fajtákkal végeznek kísérleteket.

A kisparcellás fajtakísérleti rendszerek között található

- a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (a továbbiakban: MgSzH) fajtaminősítési-regisztrációs célú vizsgálata [a növényfajták állami elismeréséről, valamint szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény, illetve a növényfajták állami elismeréséről szóló 40/2004. (IV. 7.) FVM rendelet értelmében az MgSzH hatáskörébe tartozik a fajták kísérleti vizsgálata, amely a növényfajták állami elismeréséhez szükséges],
- a Gabonatermesztők Országos Szövetsége és a Vetőmagszövetség és Terméktanács (a továbbiakban: GOSZ-VSZT) által szervezett, az MgSzH által kivitelezett posztregisztrációs kísérlet,
- a Magyar Kukorica Klub regisztrált fajtákkal végzett kísérlete (a továbbiakban: Top20), amelynek a 2008. évi adatai az „Agrofórum” című szaklap 2009. januári, kukoricatermelőknek szóló „Extra27” számában kerültek közzétételre.

Ez a három kísérleti rendszer az ország több pontján vizsgálja, teszteli a kukoricahibrideket különböző, a termelők számára fontos szempontok szerint (pl. a hibrid termőképessége, az érésidő, a töréskori szemnedvesség, a nővirágzás ideje, a leggyakoribb betegségekkel szembeni ellenállóképesség).

Három kísérleti rendszert vizsgáló tanulmány

5. Az eljárás alá vont 2008-ban dr. H. L. egyetemi docenst bízta meg egy tanulmány elkészítésével a kisparcellás kukoricakísérletek összehasonlító statisztikai értékelése tárgyában.

6. A 2009 márciusában elkészült tanulmányának (Vj-110-013/2009. 2. számú melléklet) kapcsán dr. H. L.

- azokat az adatok használta fel, amelyek összehasonlíthatóak, vagyis azokat a hibridpárokat elemezte, amelyek mindhárom kísérleti rendszerben szerepeltek,

- az MgSzH, a GOSZ-VSZT és a Top20 kísérleti rendszer eredményeit
 - párosított t-próbás statisztikai vizsgálattal (amellyel a hibridpárok terméseredményeinek differenciáit lehet tesztelni, s a hibridek közötti valódi különbség nagyobb biztonsággal mutatható ki),
 - Kendall-féle konkordancia vizsgálattal (amely a különböző kísérleti rendszerek egyetértését, illetve nem egyetértését jellemzi, s általa az vizsgálható meg, hogy mennyire egyezik meg a különböző rendszerek értékítélete, milyen nagy a rangsorolás szerinti egyetértésük),
 - GLM (általános lineáris modell) vizsgálattal (amelynek szempontjából a legfontosabb kölcsönhatás a „kísérlet*hibrid”, amely eldönti, hogy a kísérleti rendszerek azonos módon ítélik-e meg a hibrideket. Ez nem jelenti, hogy kg-ra pontosan ugyanannyit terem a hibrid a különböző rendszerekben, hanem a hibridek egymáshoz viszonyított távolsága statisztikailag megegyezik, függetlenül az abszolút termésmennyiségtől)
- vetette össze.

7. A 2007. évi VSZT-GOSZ és Top20 kísérleti eredményeket illetően a tanulmány arra a megállapításra jutott, hogy

- a VSZT-GOSZ kísérlet esetében
 - a szórások kiegyenlítettek, ez alól csak a PR37N01 (az eljárás alá vont által forgalmazott) hibrid lóg ki kicsit, azonban ez az eltérés nem jelentős,
 - a korrelációs koefficiensek 0,9 felett vannak minden összehasonlításban, ami a kísérlet homogenitását igazolja,
 - a hibridpárok terméskülönbségét illetően szignifikáns különbség csak a DKC5143 – PR37F73 között létezik [ez utóbbi (eljárás alá vont által forgalmazott) hibrid 805 kg-mal terem többet egy hektáron], a többi hibridpár között nincs különbség,
- a Top20 kísérlet esetén
 - a szórások rendben vannak, kiugró érték vagy nagyobb heterogenitás nem tapasztalható,
 - a párosított összehasonlítások egyik esetben sem mutatnak különbséget a hibridek termőképessége között, a terméskülönbségek minimálisak, alig érik el a néhány tíz kilogrammot,
- a konkordancia vizsgálat szerint mindkét kísérleti rendszerben a PR37F73 hibrid végzett az első helyen, a második helyen a PR37D25 végzett, s holtverseny alakult ki a DKC3511 és a DKC5143 hibrid között, míg a rangsorban az utolsó helyre az NK Thermo hibrid került. A Kendall's W statisztika értéke nem haladja meg a kritikus 0,6 értéket és az elsőfajú hiba is nagyobb 5%-nál, a számított szignifikancia szint 35,5%. Ezen információk birtokában kijelenthető, hogy a két kísérleti rendszer között statisztikailag igazolható módon rangsorolás tekintetében nincs egyetértés 2007-ben. Az 55%-os konkordancia együttható véletlenül is felvetheti ezt az értéket,
- a GLM vizsgálat alapján statisztikailag igazolható, hogy a különböző kísérletek ugyanazokat a hibrideket 2007-ben hasonló módon értékelték, a „kísérlet*hibrid” kölcsönhatás nem szignifikáns.

8. A 2008. évi kísérleti eredményeket illetően a tanulmány arra a megállapításra jutott, hogy

- a három vizsgált kísérleti rendszer esetén a szórások nagyjából megegyeznek, a kísérletek homogénnek tekinthetők,
- a korrelációs koefficiensek is mindenütt meghaladják a 0,8-ad értéket, nincs heterogenitási probléma,
- a párosított t-próba szerint az MgSzH és a VSZT-GOSZ kísérletekben a hibridpárok között nem lehet statisztikailag igazolható különbséget kimutatni, talán az utóbbi

kísérletben a DKC3511 – NK Thermo párosításban 10%-os szignifikancia szint mellett az NK Thermo 636 kg/ha-ral többet terem, mint a DKC3511 hibrid. A Top20 kísérletben azonban egy kivételével minden összehasonlítás szignifikáns különbséget mutat, ráadásul ellentétes előjellel, mint az előbbi két kísérlet. Ebben a kísérletben szignifikánsan többet terem a DKC3511 hibrid a PR37N01 hibridnél (663 kg/ha), a DKC5143 hibrid a PR37F73 hibridnél (594 kg/ha), valamint a DKC3511 hibrid a PR37D25 hibridnél (715 kg/ha),

- a konkordancia vizsgálat szerint a következő sorrend alakult ki: NK Thermo, DKC5143, holtversenyben PR37F73 és DKC3511, s végül a PR37N01. Ez nem hasonlít a 2007. évi eredményhez, a sorrend megfordult. A konkordancia vizsgálat a három kísérleti rendszer rangsorolásának különbözőségét igazolja, a W-statisztika értéke nem éri el a kritikus 0,6%-os értéket és az elsőfajú hiba is jócskán meghaladja az 5%-ot, a számított alfabáza 56,9%. A konkordancia vizsgálat alapján kijelenthető, hogy a vizsgálatba vont három kísérleti rendszer értékítélete között nincs egyetértés, a W érték gyakorlatilag nullának tekinthető. Ebből nem lehet eldönteni, hogy valóban van-e szignifikáns különbség a hibridek termései között, ez csak egy rangsor, függetlenül a távolságtól. A Top20 kísérleteket kiszűrve az adatbázisból megállapítható, hogy a másik két kísérleti rendszerben a PR hibridek a termőképesség tekintetében előbbre kerültek, mint a DKC hibridek. Az elvégzett vizsgálatok alapján a Top20 kísérleti rendszer értékítéletének szignifikáns különbözősége nem mutatható ki konkordancia analízissel, a tendencia azonban jól felismerhető. A másik két kísérlet értékítélete hasonló, annak ellenére, hogy nem lehet szignifikáns azonosságot kimutatni. E két kísérleti rendszertől a Top20 rangsora tendenciájában jelentősen eltér,
- a GLM eredménye alapján jól látható, hogy a „kísérlet*hibrid” kölcsönhatás erősen szignifikáns, az alfa hiba csak 3,2%. A három kísérleti rendszerben a hibridek teljesítménye erősen különbözik. A Top20 kísérlet kiszűrése után (ha nem változik az eredmény, nem a Top20 kísérlet a felelős a rendszerek értékítéletének heterogenitásáért) megismételt számítások szerint a „kísérlet*hibrid” kölcsönhatás nem szignifikáns, a VSZT-GOSZ és a MgSzH kísérletek a különböző kukorica hibrideket azonos módon értékelték, a hibridek közötti termésátlagbeli távolságok statisztikailag megegyeztek. Az egyezés az irányra és nagyságra értendő. Az eljárás során tanúként meghallgatott dr. H. L. ismertette, a GLM vizsgálatot azt kívánta vizsgálni, hogy a kísérleti rendszerek értékítélete megegyezik-e. Ennek során megállapította, hogy a Top20 ítélete a 2008. évben nem egyezik az összes többivel. Nem lehet megmondani, hogy az eltérés szisztematikus/szándékos torzításból fakad-e, ennek kimutatására nincs statisztikai módszer sem, szubjektív véleménye szerint inkább az a meggyőző, ha két kísérleti rendszer azonos eredményt mutat.

9. A tanulmány összefoglalásként megállapítja, a kisparcellás kísérletek értékelése alapján az alábbi kijelentések tehetők:

1. A 2007. évben a VSZT-GOSZ kísérletben a PR37F73 hibrid szignifikánsan többet termelt, mint a DKC5143 hibrid. Ezt a különbséget a Top20 kísérlet nem igazolta. A többi hibridpár esetében mindkét kísérleti rendszerben a hibridek termései megegyeztek.
2. A 2008. évben az MgSzH és a VSZT:GOSZ kísérletben a párosított t-próba a hibridpárok termései között nem igazolt különbséget. E két kísérlet ebből a szempontból egyforma.
3. A 2008. évben a Top20 kísérletben a négy páros összehasonlításból három szignifikáns különbséget mutatott. A terméskülönbségek előjele ellentétes volt a másik két kísérlettel.
4. A konkordancia vizsgálatok a kísérleti rendszerek értékítéletének különbözőségét igazolták a 2007. és a 2008. évben. Ennek legfőbb oka a Top20 kísérlet.

5. A GLM vizsgálat a Top20 kísérlet értékítéletének a többitől (MgSzH és VSZT-GOSZ) való jelentős eltérést mutatta ki a 2008. évben. Az MgSzH és a VSZT-GOSZ kísérletek ezen analízis alapján azonosak.

Az eljárás alá vont által alkalmazott kommunikációs eszköz

10. Az eljárás alá vont 2009 májusában saját neve, illetve a Pioneer logó alatt négy országos mezőgazdasági szakmai folyóiratban (Magyar Mezőgazdaság, AgroNapló, AgrárUnió, MezőHír) „2008. évi kispárcellás kukorica kísérletek statisztikai elemzése” címmel egy kereskedelmi kommunikációt tett közzé, amely a három fenti kispárcellás fajtakísérleti rendszer 2008. évi eredményeinek statisztikai elemzését ismertette, egyebek között az alábbiakat közölve:

- „akár termelők, akár termékfejlesztők vagy fajtaminősítők vagyunk, az új kukorica hibrideket szakmai adatok, eredmények alapján választjuk ki a termelésre,”
- az kevésbé érthető, hogy „a kísérleti rendszerek között ... jelentős, egymásnak ellentmondó eltérések alakultak ki. Pontosabban egy kísérleti rendszer – a Top20 esetében – volt ez felfedezhető. A 2007. évi Top20 kísérletek rendre a többi kísérleti rendszerrel ellentétes eredményeket mutattak! A Pioneer szakemberei elemezték az eltérések okát és az eltérések mögött rendre szakmai hiányosságokat találtak,”
- „mivel 2008-ban ... ismét azt tapasztaltuk, hogy a Top20 hibrid sorrendjei erőteljesen eltérnek más, megbízható kísérleti rendszerek eredményeitől, ezért a 2008. évi kispárcellás kísérletek adatait független, statisztikai szakértői vizsgálatra bocsátottuk, melynek szakmai összefoglalóját most közreadjuk,”
- az alapkérdés az volt, hogy statisztikai módszerekkel vizsgálva van-e különbség 2008-ban a Top20, az MgSzH, valamint a GOSZ-VSZT kísérleti eredmények, és ha van, akkor az milyen irányú.”

A három kísérleti rendszer eredményeinek összehasonlítása kapcsán alkalmazott párosított t-próbás statisztikai vizsgálat, a Kendall-féle konkordancia vizsgálat, valamint a GLM (általános lineáris modell) vizsgálat kapcsán az eljárás alá vont a következő megállapításokat tette:

- párosított t-próbás statisztikai vizsgálat
 - „a párosított t-próba eredménye: 2008-ban az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérletekben a hibridpárok között nem lehet statisztikailag igazolható különbséget kimutatni. A Top20 kísérletben azonban egy kivételével minden összehasonlítás (jelen esetben legalább 95 százalékos valószínűségű) különbséget mutat, ráadásul ellentétes előjellel, mint az előbbi két kísérletben... Az ellentétes előjel itt azt jelenti, hogy azok a hibridek, amelyek a GOSZ-VSZT és az MgSzH kísérletekben jól szerepeltek és elől voltak a rangsorban, a Top20 esetében jelentősen hátrасorolódtak,”
 - „a Top20 eredmények tehát négyből három esetben pontosan ellentétes állítást fogalmaztak meg 2008-ban mint a másik két rendszer,”
 - „a 2008. évi eredmények statisztikai vizsgálata, kiegészítve a 2007-es tapasztalatokkal, azt mutatja, hogy a Top20 rendszer adatai megtévesztik a kukorica hibridek felhasználóit, hiszen a Magyar Kukorica Klub az eredményeit általános értékítéletként fogalmazza meg, miközben azok statisztikailag bizonyíthatóan ellentétesek más, szakmailag megkérdőjelezhetetlen, és eredményeik trendjében azonos képet adó rendszerekkel szemben,”
 - az „Összefoglalva, a három statisztikai vizsgálat eredménye a következő” cím alatt: „az elmúlt évben az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérletben a párosított t-

próba a hibridpárok termései között nem igazolt különbséget. E két kísérlet ebből a szempontból egyforma,”

- Kendall-féle konkordancia vizsgálat
 - „2008-ban a kísérleti rendszerek értékítélete különböző. Ennek legfőbb oka a Top20 kísérlet eltérő értékítélete volt,”
 - „a GOSZ-VSZT és az MgSzH kísérletek értékítélete hasonló, annak ellenére, hogy nem lehet szignifikáns azonosságot kimutatni. E két kísérleti rendszertől a Top20 rangsora tendenciájában jelentősen eltér,”
 - „a statisztikai elemzés kimutatja, hogy a GOSZ-VSZT és MgSzH kísérletekben a Pioneer hibridek és az NK Thermo – a hibridpárok esetében – termőképesség tekintetében jobban teljesítettek, mint a DKC hibridek. A Top20 esetében ez pontosan fordított képet mutat,”
 - „amíg a DKC5143 a GOSZ-VSZT és az MgSzH kísérletekben 3., illetve 5. volt a rangsorban, addig a Top20 esetében első. Ugyanígy a DKC3511 a már említett két kísérletben 5., illetve 3., a Top20-ban második. A preferencia és a tendencia világosan felfedezhető a Top20 eredményeinek alakulásában,”
 - az „Összefoglalva, a három statisztikai vizsgálat eredménye a következő” cím alatt:
 - „a Top20 kísérletben egy kivétellel minden összehasonlítás szignifikáns különbséget mutat, ráadásul ellentétes előjellel, mint az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérletében. A Top20 kísérletben szignifikánsan többet terem a DKC3511 hibrid a PR37N01 hibridnél (663 kg/ha), a DKC5143 hibrid a PR37N01 hibridnél (594 kg/ha), valamint a DKC3511 hibrid a PR37D25 hibridnél (715 kg/ha),”
 - „a konkordancia-vizsgálatok a kísérleti rendszerek értékítéletének különbözőségét vizsgálták 2008-ban. A statisztikai elemzés kimutatta, hogy a GOSZ-VSZT és az MgSzH kísérletekben a Pioneer hibridek és az Nk Thermo – a hibridpárok esetében – termőképesség tekintetében jobban teljesítettek, mint a DKC hibridek. A Top20 esetében ez pontosan fordított képet mutat,”
- GLM (általános lineáris modell) vizsgálat
 - „a GLM vizsgálat először mindhárom kísérletet együttesen értékelte, majd a következő lépésben megvizsgálta, hogy melyik kísérlet okozza a legnagyobb zavart az egyezésben. A GLM elemzés szerint az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérletek a különböző kukorica hibrideket azonos módon értékelték, a hibridek közötti termésátlagbeli távolságok statisztikailag megegyeztek. Az egyezés az irányra és a nagyságra értendő. A kísérletek közül ismételt a Top20 lóg ki, a másik két rendszertől eltérő hibridteljesítményt mutat,”
 - „az MgSzH és a GOSZ-VSZT 97,3 százalékos valószínűséggel hasonlóan ítélik meg a hibridek teljesítményét. Ha azonban a Top20 adatokkal együtt végezzük ezt a vizsgálatot, akkor az érték ... 3,2 százalékkal romlik le!”
 - az „Összefoglalva, a három statisztikai vizsgálat eredménye a következő” cím alatt: „a GLM vizsgálat alapján az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérletek 97,3 százalékban azonos szakmai álláspontot fogalmaznak meg a hibridek teljesítményéről. Ezen hiteles és megbízható kísérletekkel a Top20 csupán 3,2 százalékban egyezik meg, magyarán eredményeinek trendje érthetetlen módon eltér a szakmailag kontrollált, hiteles kisparcellás kísérletek eredményeitől.”

A kereskedelmi kommunikáció az „Összefoglalva, a három statisztikai vizsgálat eredménye a következő” cím alatt a fentiekén túl a következőket állította:

- „a 2008. évi eredmények statisztikai elemzése és a 2007-ben tapasztalt szakmai hibák alapján a Top20 kísérletek eredményei nem alkalmasak arra, hogy bárki hiteles, általános érvényű értékelést vagy ajánlást tegyen ezek alapján,”

- „a Pioneer azt javasolja a magyar kukoricatermelőknek, hogy szakmailag megalapozott, megbízható kísérleti eredmények – MgSzH, GOSZ-VSZT, a kereskedők és/vagy termelők által beállított és közzétett kísérletek, valamint a saját termelői tapasztalatuk – alapján döntsenek a hibridválasztásról.”

11. Az eljárás alá vont és az egyes kiadók között létrejött szerződések kapcsán rendelkezésre álló iratokból, az ismert számlákból (Vj-104-015/2009.) megállapíthatóan

- az eljárás alá vont és az AgrárUnió című lap kiadója között a lap 2009. májusi számában elhelyezett kommunikáció megjelentetése tárgyában „hirdetési szerződés” jött létre a felek között, amely „hirdetés” és „PR” megjelentetésére vonatkozik,
- az eljárás alá vont és az AgroNapló című lap kiadója között a lap 2009. májusi számában megjelent kommunikáció kapcsán kiállított számla „hirdetési díj”-ra vonatkozik, amelynek háttérében szintén egy, „hirdetés” és „PR” megjelentetéséről szóló „hirdetési szerződés” áll,
- az eljárás alá vont és a MezőHír című lap kiadója között a lap 2009. májusi számában megjelent kommunikáció kapcsán kiállított számla „hirdetés”-ről szól, amelynek háttérében szintén egy, „hirdetés” és „PR” megjelentetéséről szóló „hirdetési keretszerződés” áll, amely egyebek között rögzíti, hogy a felek között az „esetleges vitás kérdésekben az egyedi szerződéseken, valamint ezen megállapodáson túlmenően a Ptk.-ban és a gazdasági reklámtevékenységről szóló törvényben foglaltak az irányadók,
- az eljárás alá vont nevére a Magyar Mezőgazdaság című lap kiadója által a lap 2009. májusi száma kapcsán kiállított számla szintén „hirdetés”-re vonatkozik. Az eljárás alá vont és a kiadó között létrejött megbízási szerződés rögzíti, hogy az eljárás alá vont által megjelentetett anyag legalább felének szakmai cikknek, nem pedig hirdetésnek kell lennie.

12. Az eljárás alá vont megkeresésére a kiadók 2009 novemberében akként nyilatkoztak, hogy az eljárás alá vonttal létrejött keretszerződés nem hirdetési célú szakmai cikkekre is vonatkozott (Vj-104-016/2009.).

13. Amint azt az eljárás alá vont előadta, a Magyar Mezőgazdaság, az AgroNapló, az AgrárUnió és a MezőHír szakmai lapokat laikusok nem olvassák, megrendelőik között akadnak forgalmazók, termelők, mezőgazdasági iparágban foglalkoztatott tudósok.

III.

Az eljárás alá vont álláspontja

14. Az eljárás alá vont

- a kereskedelmi kommunikáció jellege és célja vonatkozásában előadta,
 - a vizsgált kereskedelmi kommunikáció – függetlenül a cégnév feltüntetésétől - nem minősül a Grt. 3. §-ának d) pontja szerint reklámnak, tekintettel
 - a cikk terjedelmére, amely meghaladja a reklámok tipikus terjedelmét (a cikk 3 és 6 oldal közötti terjedelmű, a nyomtatási formától függően),
 - a cikk tartalmára, mert az sem az eljárás alá vontat, sem annak termékeit nem népszerűsíti, minősíti semmilyen formában,
 - a reklámállítási hiányára, amely révén nem alkalmas arra, hogy bármit is népszerűsítsen,

- a cikk nem a példaként említett egyes termékeket vagy a terméktulajdonos cégeket értékelte, hanem a fajtakísérleti rendszerek 2008. évi értékelési rendszerének következetességét, illetve ellentmondásait vizsgálta statisztikai módszerrel. A szakmai közvélemény informálására törekedett a három vizsgált kísérleti rendszer eltéréseivel kapcsolatban, a szakértői vizsgálat eredményeire támaszkodva. A Top20 kísérletek eredményeinek okait vizsgálta és ezekről az okokról kívánt tájékoztatást adni,
- ha a vizsgálat kereskedelmi kommunikáció mégis reklámnak minősülne, akkor az megfelelt a Grt. rendelkezéseinek, nem volt megtévesztésre alkalmas,
- a cikk általa szándékolt üzenete az volt, hogy bemutassa az egyes kisparcellás fajtakísérleti rendszerek eredményei közötti eltéréseket. A cikket nem a termékei és maga népszerűsítése céljából írta, kiemelve, hogy
 - azon mondat, amely szerint *„a statisztikai elemzés kimutatja, hogy a GOSZ- VSZT és MgSzH kísérletekben a Pioneer hibridek és a Thermo - a hibridpárok esetében - termőképesség tekintetében jobban teljesítettek, mint a DKC hibridek A Top20 esetében ez pontosan fordított képet mutat”*, a kísérleti rendszerek közötti különbségekre, az ellentétes trendek kimutatására szánta példaként. A mondatban nem a termőképességen van a hangsúly, hanem a hibridek egymáshoz való pozíciójának változásán a Top20 kísérlet figyelembe vételétől függően,
 - saját termékeire csak a vizsgált kísérletek közötti eltérésre adott példaként és a versenytársa termékével együtt utalt, amely szintén nem tipikus reklámozói magatartás. Ha a Pioneer hibrideket akarta volna reklámozni, akkor a Thermo-t - amely egy Syngenta hibrid - nem említette volna. A Thermo pozíciójának változását azért mutatta be a cikk, mert ez is a Top20-nak a többi kísérleti rendszerrel ellentétes értékítéletét bizonyítja. Vagyis a versenytársi termék kísérleti rendszertől függő pozícióváltozását is bemutatta az olvasók teljes körű tájékoztatása érdekében,
- a kereskedelmi kommunikációval elért személyek vonatkozásában előadta,
 - a kereskedelmi kommunikáció nem volt alkalmas az érintett szakmai lapok szakmai közönségének a megtévesztésére, mely lapok példányszámából nem lehet egyenesen következtetni az olvasók számára, hiszen a mezőgazdasági magazinok jelentős átfedéssel jutnak el az olvasókhoz, egy-egy megrendelő többet is vesz,
 - a reklámmal elért személyek kapcsán figyelembe veendő, hogy
 - a mezőgazdasági szakemberek rendelkeznek alapvető statisztikai ismeretekkel. A mezőgazdaságban működő vállalkozások jelentős részének van ilyen szakértelemmel bíró, felsőfokú diplomával rendelkező munkatársa, statisztikát a mezőgazdasági egyetemeken oktattak a múltban és ma is oktatnak,
 - a cikkben vizsgált mindhárom kísérleti rendszer nyilvános, így azokat a cikk olvasói megismerhették. Mivel a célközönség szakmabeliekből állt, ők a forrásokat nyilván figyelemmel kísérték és ismerték,
 - az általa felkért szakértő által készített és a cikkben elemzett táblázatok (éppen az olvasók tájékoztatása céljából) magában a cikkben feltüntetésre kerültek, így az olvasók összevethették az ábrákat a vonatkozó a szöveggel,
- a Top20 kísérleti rendszerrel kapcsolatban előadta,
 - a kereskedelmi kommunikáció összhangban van a dr. H. L. által készített, a Gazdasági Versenyhivatal által sem megkérdőjelezett tanulmánnyal, annak

megállapításaival, következtetéseivel. A szakértői vizsgálat eredménye alapján tájékoztatta a szakmai közvéleményt a három kísérleti rendszer közötti ellentmondásokról,

- a 2007. évi Top20 kísérletek eredményei azért nem voltak megfelelőek, mert a kísérlet elvégzése során annak elkészítői több alapvető, súlyos szakmai hibát ejtettek, így különösen
 - nem zártak ki olyan kísérleti adatokat a vizsgálat összesítéséből, amelyek esetében az általános szakmai gyakorlat szerintinél jóval nagyobb volt a kísérleti eredmények szórása,
 - az eredmények összesítésébe bevontak olyan adatokat, amelyek statisztikai elemzés alapján kiugró adatnak (szakszóval: „outlier”) számítanak, és így egyes esetekben az átlagtól statisztikailag elfogadható mértéket meghaladó,
 - érési folyamatukat még be nem fejezett hibrideket takarítottak be és az így kapott eredményeket az összesítésekben felhasználták,
- a Top20 kísérletek tehát már 2007-ben is több alapvető szakmai hibát tartalmaztak, amelyek a kísérleti eredményeket egyértelműen befolyásolták. Ilyen hibákat a másik két kísérleti rendszernél azok működésének kezdete óta egyetlen egyszer sem tapasztalt. Ugyanakkor semmilyen garancia nem volt arra, hogy a Top20 nem követett el hasonló szakmai hibákat a 2008-as kísérletekben is,
 - nem csupán önmagában a kísérleti rendszerek eltéréséből adódik az, hogy a Top20 kísérleteket nem tartja megfelelőnek, hanem e ténynek más, a szakmában elfogadott és közismert tényeknek a figyelembe vételével,
 - az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérleti rendszere hosszú évek óta szigorúan meghatározott módszertan alapján, magas színvonalon, nyilvánosan és átláthatóan működik, azok a szakmában is általánosan ismertek és elismerésnek örvendenek. A cikk utalt az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérleti rendszere megbízhatóságára. Ezt a cikkben foglaltakon túl alátámasztja az MgSzH-nak a Gazdasági Versenyhivatal megkeresésére adott, 2009. augusztus 4-én kelt nyilatkozata,
 - amelyből egyértelműen kiderül, hogy az MgSzH állami szerv, amely jogszabályi keretek között, piacfüggetlen módon működik. Az MgSzH-ra vonatkozó jogszabályok egyértelműen és részletekbe menően meghatározzák az MgSzH által végzett kísérletek elvégzésének módját. A nyilatkozat utalt arra is, hogy az MgSzH működése nyilvános. Ebből következően azokat bárki, így különösen valamennyi szakmabeli, megismerheti,
 - amely nyilatkozatban az MgSzH jelezte azt is, hogy a GOSZ-VSZT kísérleti rendszere szintén a piaci szereplőktől független, valamint utalt ennek a rendszernek a nyilvánosságára is,
 - az MgSzH által végzett hivatalos kísérlet és a GOSZ-VSZT részére végzett posztregisztrációs kísérlet egyaránt a nemzeti fajtaminősítési-regisztrációs kísérleteket végző intézettől származik,
 - az MgSzH (illetve a jogelődje) már 1916 óta végzi a fajtaminősítést, 34 éve vizsgálja a Pioneer hibrideket Magyarországon, s még egyszer sem merült fel kétely e kísérletek autentikusságát illetően,
 - a fentiek alapján a hivatalos mérésektől való eltérés önmagában is nyilvánvalóan hibát jelez,
 - az természetesen nem várható el, hogy a hibridek teljesítménye minden kísérletben azonos legyen a hivatalos (MgSzH, VSZT-GOSZ) kísérletekben mért eredményekkel. Az azonban elvárható, hogy a hibridek termésbeli tendenciája hasonlítson a hivatalos kísérletekben mértekhez, amennyiben

azokkal kapcsolatban nem merül fel kétely. Ha a hibridpárok közti különbségek szignifikánsan különböznek az egyébként hibát nem mutató hivatalos kísérleti eredményektől, akkor kijelenthető, hogy a három kísérleti rendszer közül nem a két hivatalos (amelyek ráadásul hasonló irányú és mértékű különbségeket mutatnak) tartalmaz hibákat, hanem a Top20,

- a fentiek fényében több szempontból is objektív módon alátámasztott a cikk azon állítása, amely a Top20-nak a másik két, megbízható kísérlettől eltérő 2008-as kísérleti eredményeit hibásnak minősíti,
- a cikkben arra a szubjektív, de lényeges körülményre is utalt, hogy az eljárás alá vont szakemberei több fórumon is felvetették a korábban tapasztalt hiányosságokat a Top20 kísérleteket végző Magyar Kukorica Klub-nak, de az többszöri próbálkozás ellenére sem adott semmiféle választ. Ennek következtében az eljárás alá vontnak nem volt módja arra, hogy közvetlenül a Magyar Kukorica Klub-bal egyeztesse a Top20 kísérletekkel kapcsolatos kérdéseit, észrevételeit. Ezért kívánta felhívni a szakmai közvélemény figyelmét a hiányosságokra,
- a cikk utolsó mondatában kifejezetten azt javasolta az olvasóknak, hogy más forrásokat is vegyenek figyelembe,
- a cikkben taglalt MgSzH, GOSZ-VSZT kísérletek mellett még három más (a cikkben nem elemzett) vetőmagipari szereplő kísérleti rendszerei (ezek nagyparcellás kísérletek) eredményeinek a figyelembevételét is ajánlotta a cikkben. A kísérletek, kísérleti rendszerek három fontos tulajdonsággal bírnak, amelyek azzal, hogy az eljárás alá vont ajánlja azok eredményeinek figyelembevételét a termelők döntéshozatalához, a cikk objektivitását, az eljárás alá vont tisztességes piaci magatartását, a verseny tiszteltetését bizonyítja,
 - a kivitelezés során nem követnek el az eredményre jelentősen ható hibákat - ha mégis, akkor a kísérletet kizárják az eredményközlésből. Ezen kísérletek esetében erős társadalmi kontroll működik. A termelők, valamint a fajtatulajdonosok az esetleges hibák észlelése esetén jelzik azokat a kísérlet beállítója felé,
 - teljesen függetlenek a fajtatulajdonosoktól, nem képviselik egyik fajtatulajdonos érdekeit sem,
 - a Pioneer hibridek mellett más hibridek is jól szerepelnek bennük,
- a nagyparcellás kísérleti rendszereket a fenti érveik ellenére azért nem vizsgálta a cikkben, mert a számadataik közvetlenül nem vethetők össze a kisparcellás fajtakísérletek adataival,
- a GOSZ-VSZT, a MgSzH és a Top20 kísérletekben az adott hibridpárok esetében a hibridek közti terméskülönbség tény. A 11 összehasonlítás esetében 10 esetben jelentős a különbség, míg egy esetben oly kicsi, hogy paritásról lehet beszélni. Az adatokból megállapíthatóan a 2008. évi Top20 kísérletekben a vizsgált hibridpárok eredménye teljesen ellentétes az MgSzH és a GOSZ-VSZT eredményeivel, sőt, három hibridpár esetében még az ellentétes trenden belül is szignifikáns a különbség. Az eljárás alá vont ebben az esetben nem azt mondta, hogy a DKC vagy más hibridek jobbak (tehát nem a hibrideket minősítette), hanem azt, hogy a Top20 kísérletekben – az MgSzH és a VSZT-GOSZ kísérleteinek eredményeihez képest és a vizsgált hibridpárok összehasonlítására vonatkozó eredmények tekintetében – a kép/rangsor fordított,
- a különböző statisztikai módszerekkel végzett összehasonlítások eredményei igazolják eljárás alá vont állításait, bemutatják a Top20 kísérleti eredményeknek a két másik kísérleti rendszer eredményeitől való elkülönülését. Annak fényében pedig, hogy a másik két kísérleti rendszer

általánosan elfogadott és megbízható, a Top20 kísérletek eredményeivel kapcsolatban levonhatók a cikkben említett következtetések,

- a párosított t-próba kapcsán kiemelte,
 - a Versenytanács tévesen értelmezi a párosított t-próba lényegét, illetve a szakértő következtetéseit, amelyekkel a cikkben leírtak teljes mértékben egybevágóak,
 - a párosított t-próba statisztikai minták (a jelen ügyben kísérleti rendszerek eredményeinek) összehasonlítását végzi. Ebben a vonatkozásban a szignifikancia hiánya azt jelenti, hogy az összevetett eredmények (a jelen ügyben az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérleti eredményei) hasonlóak, tehát egymással összhangban vannak. A szignifikáns (akár azonos, akár ellentétes irányú trendet mutató) különbségek az összevetett eredmények (a jelen ügyben a Top20 kísérleti eredményei szemben az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérleti eredményeivel) összhangjának hiányára utalnak,
 - más szintet jelent, hogy a vizsgált mintán belül milyen statisztikai adatok mutatnak vagy nem mutatnak összhangot (a jelen ügyben hibridek hozama az egyes kísérleti rendszereken belül). E szempontból is lehet szignifikáns vagy nem szignifikáns különbségről beszélni (a jelen ügyben az egyes hibridek egymáshoz viszonyított termésátlaga adott kísérleti rendszeren belül),
 - a jelen ügyben a statisztikai szakértő párosított t-próba vizsgálatának eredménye az volt, hogy az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérleti eredményei hasonló módon ítélik meg a Pioneer, az NK Thermo és a DKC hibridek terméseredményeinek egymáshoz való viszonyát, így e kísérletek eredményei között nincs szignifikáns különbség (tehát nem az a lényeg, hogy a Pioneer hibridek más hibrideknél szignifikánsan jobbak vagy sem, hanem az, hogy a két kísérleti rendszer eredményei mutatnak-e szignifikáns különbséget vagy sem). A szakértői elemzés azt is kimutatta, hogy ezzel szemben a Top 20 szignifikáns és ellentétes irányú trendet mutat, ami azt jelenti, hogy jelentősen eltér a másik két kísérleti rendszer (egymással összhangban levő) eredményétől. Vagyis az a tény, hogy a GOSZ-VSZT és MgSzH kísérletekben nincs statisztikailag igazolható különbség, azaz ezen kísérletek esetében a különbség csak a véletlennek tulajdonítható, nem azt bizonyítja, hogy a Pioneer vagy NK Thermo hibridek jobban teljesítenek-e vagy sem, mint a DKC hibridek, hanem azt, hogy e két kísérleti rendszer azonosan értékeli a hibrideket, tehát nem tér el egymástól. A cél továbbra is a kísérleti rendszerek vizsgálata,
 - a hibridek közötti szignifikáns vagy nem szignifikáns különbség nem a hibrid értékére vonatkozik, nem reklámalapot képez, hanem a kísérleti rendszereket, illetve azok értékítéletét hasonlítja össze egymáshoz viszonyítva. A cikkben a szakértői tanulmány alapján három kísérleti rendszert hasonlított össze azon kritérium alapján, hogy a vizsgált hibridpárok esetében a hibridek között mely kísérleti rendszerben van szignifikáns különbség és mely kísérleti rendszerben nincs. Ha a kísérleti rendszerek között e kritérium alapján eltérés található és a hibridpárok esetében ez az eltérés szignifikáns, akkor az a kísérleti rendszer, amely esetében ez igazolódik, statisztikailag különböző a másiktól, amely esetében a hibridpárok között nincs szignifikáns különbség,
 - egyértelműen bizonyított, hogy a Top 20 kísérlet viszont különbözik az előző kettő kísérlettől a hibridek megítélését illetően,
 - az a kifejezés, hogy *„ráadásul ellentétes előjellel, mint az előbbi két kísérletben”*, azt jelenti, nem elég, hogy a Top20 kísérletben a hibridpárok közötti különbség szignifikáns, ellentétben a VSZT-GOSZ és MgSzH kísérletek hibridpár különbségeivel, de azokkal még ellentétes irányú is. Tehát

egy hibridpár esetében, amelyik hibrid gyengébb volt az MgSzH és VSZT-GOSZ kísérletekben, az a Top20 kísérletben szignifikánsan jobb termést adott a hozzá tartozó hibridpár hibridjéhez képest. Ennek a megállapításnak a fényében kell nézni a cikk azon kijelentését, hogy „a GOSZ-VSZT és az MgSzH kísérletekben a Pioneer hibridek és az NK Thermo - a hibridpárok esetében - termőképesség tekintetében jobban teljesítettek, mint a DKC hibridek, miközben a Top20 esetében ez pontosan fordított képet mutat”, ugyanis ez azt fejezi ki, hogy míg a Top20 kísérletekben a DKC hibridek szignifikánsan jobban teremtek, mint a Pioneer hibridek, addig az előző két kísérletben ez nem igazolódott,

- a rendelkezésre álló táblázat egyértelmű, a következtetés objektív („a 2008. évi Top20 kísérletekben vizsgált hibridpárok eredménye teljesen ellentétes az MgSzH és a GOSZ-VSZT eredményeivel, sőt három hibridpár esetében még az ellentétes trenden belül is szignifikáns a különbség”). A Top20 eredmények nemcsak szignifikáns különbséget mutatnak a hibridpárok esetében, de negatív előjelűek,
- a Kendall-féle konkordancia vizsgálat kapcsán kiemelte,
 - a konkordancia vizsgálat első két megállapítása összhangban van a tanulmány megállapításaival,
 - a konkordancia vizsgálat valóban nem alkalmas a termőképességre vonatkozó következtetések levonására, ezzel kapcsolatban nem is volt szándéka ilyen következtetést levonni. Ez a rész - feltehetőleg szerkesztési hiba következtében – téves helyre került a cikkben. Ezt az eljárást alá vont csak a jelen eljárás folyamán, a cikk ismételt elolvasása után észlelte,
 - kérte annak figyelembe vételét, hogy a vizsgálati jelentés szerint „az azonban önmagában nem lenne elég a megtévesztéshez a vizsgáló álláspontja szerint, hogy az eljárás alá vont a termőképességre vonatkozó következtetéseket a konkordancia vizsgálatból vonta le, hiszen a reklám címettjei valószínűsíthetően nincsenek tisztában ennek a vizsgálatnak lényegével”,
- a GLM-vizsgálat kapcsán kiemelte,
 - a cikk nem szándékos, hanem szisztematikus torzításról beszélt,
 - a statisztika tudományának területén a szisztematikus hiba a rendszeres hibát jelenti, ami olyan ok következménye, amely rendszeresen ugyanabban az irányban fejti ki hatását. A szisztematikus hiba kifejezés tehát nem a szándékos hiba szinonimája,
 - a statisztikában a hiba és a torzítás szinonimák,
 - a GLM-vizsgálat a kísérleti rendszerek értékítéletének azonosságát tesztelte. A GLM-vizsgálat alapján az MgSzH és GOSZ-VSZT kísérletek 97,3%-ban azonos szakmai álláspontot fogalmaznak meg a hibridek teljesítményéről, ami igen magas, meggyőző azonosság. A GLM-vizsgálat azt is bizonyította, hogy - ha a Top20 eredmények is szerepeltek a vizsgálatban - az azonosság 3,2%-ra romlott le,
 - ha a három közül valamelyik eltér, az nem csak a véletlen hibát tartalmazza, hanem szisztematikus hatást is, s e tárgykörrel kapcsolatban két tanulmányt csatolt be,
 - ha elfogadást nyer, hogy a hatósági kísérletek csak véletlen hibát tartalmaznak, akkor a Top20 szisztematikus torzítást, hibát mutat,
 - a jelen ügyben tanúként meghallgatott szakértő is úgy nyilatkozott, hogy inkább azt tartja meggyőzőnek, ha két kísérleti rendszer azonos eredményt mutat.

Az eljárás alá vont kérte

- elsődlegesen a jogsértés hiányának megállapítását,
- másodlagosan annak figyelembe vételét, hogy
 - a cikket nem reklámozási célra szánta,
 - megtévesztésre alkalmas kijelentést szándékosan nem tett,
 - az eljárás folyamán végig együttműködött a Gazdasági Versenyhivatallal,
 - a cikk a négy folyóiratban csak egyszer jelent meg, a tényleges olvasóinak száma pedig a folyóiratok példányszámánál nyilvánvalóan kisebb, mivel a folyóiratok célközönségébe tartozó olvasók párhuzamosan több folyóiratot is járatnak,
 - a cikk az érdemi verseny befolyásolására nem volt alkalmas, de ha mégis, annak hatása elhanyagolható; amely abból is látszik, hogy
 - belföldi kukorica-eladásból származó nettó árbevétele és belföldi értékesítésből származó nettó összbevétele is jelentős mértékben csökkent a cikk közzétételének évében az azt megelőző évhez képest.

IV. Jogi háttér

15. A Grt. 2. §-a szerint a törvénynek a megtévesztő reklámra vonatkozó rendelkezéseit csak annyiban kell alkalmazni, amennyiben a reklám címzettje kizárólag vállalkozás vagy önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró nem természetes személy.

A Grt. 3. §-ának

- d) pontja értelmében gazdasági reklám minden olyan közlés, tájékoztatás, illetve megjelenítési mód, amely valamely birtokba vehető forgalomképes ingó dolog - ideértve a pénzt, az értékpapírt és a pénzügyi eszközt, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőket -, szolgáltatás, ingatlan, vagyoni értékű jog (a továbbiakban mindezek együtt: áru) értékesítésének vagy más módon történő igénybevételenek előmozdítására, vagy e céllal összefüggésben a vállalkozás neve, megjelölése, tevékenysége népszerűsítésére vagy áru, árujelző ismertségének növelésére irányul,
- h) pontja szerint megtévesztő reklám minden olyan reklám, amely bármilyen módon - beleértve a megjelenítését is - megtéveszti vagy megtévesztheti azokat a személyeket, akik felé irányul, vagy akiknek a tudomására juthat, és megtévesztő jellege miatt befolyásolhatja e személyek gazdasági magatartását, vagy ebből eredően a reklámozóéval azonos vagy ahhoz hasonló tevékenységet folytató más vállalkozás jogait sérti vagy sértheti,
- r) pontja alapján a Grt. alkalmazásában vállalkozás, aki önálló foglalkozásával vagy gazdasági tevékenységével összefüggő célok érdekében jár el.

A Grt. 12 §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy tilos a megtévesztő reklám. A (2) bekezdés értelmében a reklám megtévesztő jellegének megállapításakor figyelembe kell venni különösen a reklámban foglalt azokat a tájékoztatásokat, közléseket, amelyek a) az áru jellemző tulajdonságaira, b) az áru árára vagy az ár megállapításának módjára, valamint az áru megvételének, illetve igénybevételenek egyéb szerződéses feltételeire, továbbá c) a reklámozó megítélésére, így a reklámozó jellemzőire, az őt megillető jogokra, vagyonára, minősítésére, elnyert díjaira vonatkoznak. A (3) bekezdés szerint a (2) bekezdés a) pontja alkalmazásában az áru jellemző tulajdonsága különösen az áru kivitelezése, összetétele, műszaki jellemzői,

mennyisége, származási helye, eredete, előállításának vagy szolgáltatásának módja és időpontja, beszerezhetősége, szállítása, alkalmazása, a használatához, fenntartásához szükséges ismeretek, adott célra való alkalmassága, a használatától várható eredmények, veszélyessége, kockázatai, egészségre gyakorolt hatásai, környezeti hatásai, energiafelhasználási ismérvei, tesztelése, ellenőrzöttsége vagy annak eredménye.

16. A Grt. 28. §-ának (1) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal a megtévesztő reklám tilalmának feltételezett megsértése miatt indított versenyfelügyeleti eljárásában a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvénynek (a továbbiakban: Tpv.) a Tpv. III. fejezetének rendelkezéseibe ütköző magatartásokkal szembeni eljárásra vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza, a Grt.-ben meghatározott eltérésekkel.

A Tpv. 77. §-a (1) bekezdésének d) pontja értelmében az eljáró versenytanács határozatában megállapíthatja a magatartás törvénybe ütközését.

Az eljáró versenytanács a Tpv. 78. §-ának (1) bekezdése értelmében bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a Tpv., illetve az Fttv. rendelkezéseit megsérti. A bírság összege legfeljebb a vállalkozás, illetve annak - a határozatban azonosított - vállalkozáscsoportnak a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet, amelynek a bírsággal sújtott vállalkozás a tagja. A (3) bekezdés rögzíti, hogy a bírság összegét az eset összes körülményeire - így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a fogyasztók, üzletfelek érdekei sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

17. A Tpv. 8. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy tilos a gazdasági versenyben az üzletfeleket megtéveszteni.

A Tpv. 8/A. §-a kimondja, hogy nem terjed ki a Tpv. III. fejezetének (8-10. §) hatálya az olyan magatartásra, amely a Grt. rendelkezései értelmében megtévesztő reklám.

18. A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 1. §-ának (1) bekezdése szerint az Fttv. állapítja meg az áruhoz kapcsolódó, a kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően, annak során és azt követően a fogyasztóval szemben alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokra, valamint az ilyen kereskedelmi gyakorlat tekintetében alkalmazott magatartási kódexekre vonatkozó követelményeket, és az azok megsértésével szembeni eljárás szabályait. Ugyanezen cikk (2) bekezdése szerint az Fttv. hatálya arra a kereskedelmi gyakorlatra terjed ki, amely a Magyar Köztársaság területén valósul meg, továbbá arra is, amely a Magyar Köztársaság területén bárkit fogyasztóként érint.

Az Fttv. 2. §-ának a) pontja értelmében fogyasztó az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy.

V. A Versenytanács döntése

19. Általános követelményként fogalmazódik meg, hogy a vállalkozásnak a fogyasztók, illetve az üzletfelek irányában tanúsított kereskedelmi gyakorlata feleljen meg a tisztesség követelményének, az általa bármilyen formában adott tájékoztatás igaz és pontos legyen.

A vizsgált kereskedelmi kommunikáció üzenete

20. Az eljárás alá vont által 2009 májusában saját neve, illetve a Pioneer logó alatt négy országos mezőgazdasági szakmai folyóiratban (Magyar Mezőgazdaság, AgroNapló, AgrárUnió, MezőHír) „2008. évi kisparcellás kukorica kísérletek statisztikai elemzése” címmel megjelentetett kereskedelmi kommunikáció összhatását tekintve a következő üzenetet közvetítette:

- a 2008. évi Top20 eredmények szakmailag megkérdőjelezhetők, a Top20 kilóg a kísérletek közül,
- a Top20 eredmények ellentétesek más, szakmailag megkérdőjelezhetetlen, szakmailag kontrollált, hiteles kisparcellás kukorica hibrid kísérletek, a GOSZ-VSZT és az MgSzH kísérletek eredményeivel,
- a statisztikai elemzés kimutatta, hogy a GOSZ-VSZT és MgSzH kísérletek a Pioneer és az NK Thermo hibridek jobban teljesítettek a termőképesség esetében, mint a DKC hibridek – miközben a Top20 esetében ez pontosan fordított képet mutat,
- a Top20 kísérletek eredményei nem alkalmasak arra, hogy bárki hiteles, általános érvényű értékelést vagy ajánlást tegyen ezek alapján.

A vizsgált kereskedelmi kommunikáció reklám volta

21. A Grt. 3. §-ának d) pontja értelmében gazdasági reklám fogalmának alapvetően két lényegei eleme van:

- a) az adott kereskedelmi kommunikáció minősüljön
- közlésnek,
 - vagy
 - tájékoztatásnak,
 - vagy
 - megjelenítési módnak,

és

- b) az adott közlés/tájékoztatás/megjelenítési mód irányuljon
- valamely áru értékesítésének vagy más módon történő igénybevételenek előmozdítására,
 - vagy
 - valamely áru értékesítése vagy más módon történő igénybevétele előmozdításának céljával összefüggésben a vállalkozás neve, megjelölése, tevékenysége népszerűsítésére vagy áru, árujelző ismertségének növelésére.

22. A jelen esetben a fenti két feltétel teljesült:

ad a) a vizsgálatlal érintett kereskedelmi kommunikáció esetében kétséget kizáróan megvalósul az a) pont,

ad b) a vizsgálattal érintett kereskedelmi kommunikáció közreadásának célja, funkciója nem kizárólag az információátadás volt. A kereskedelmi kommunikáció üzenete nem egyszerűen az volt, hogy a Top20 eredmények szakmailag megkérdőjelezhetők, azokat ne vegyék figyelembe a kukoricatermelők, hanem ehhez társult az az üzenet is, hogy a szakmailag megbízhatónak minősülő kísérletek szerint a Pioneer termőképessége jobb, mint a DKC hibridek termőképessége. A kereskedelmi kommunikáció alkalmas volt az eljárás alá vont által forgalmazott áruk értékesítésének előmozdítására, de arra is, hogy az eljárás alá vont nevét, megjelölését, tevékenységét népszerűsítse, az általa forgalmazott áruk ismertségét növelje.

23. Figyelemmel a fentiekre a Versenytanács megállapította, hogy az eljárás alá vont által 2009 májusában saját neve, illetve a Pioneer logó alatt több országos mezőgazdasági szakmai folyóiratban (Magyar Mezőgazdaság, AgroNapló, AgrárUnió, MezőHír) „2008. évi kisparcellás kukorica kísérletek statisztikai elemzése” címmel megjelentetett kereskedelmi kommunikáció reklámnak minősül. Ezen nem változtat a lapkiadók eljárás alá vont által beszerzett nyilatkozata sem (lásd a 12. pontot), megjegyezve, hogy a kiadók által kibocsátott számlák hirdetésekre vonatkoznak (lásd a 11. pontot).

24. A Versenytanács emlékeztet továbbá a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 27.121/2007/8. számú ítéletére (Vj-111/2005.), amely aláhúzta, a tájékoztatás és a reklám fogalma nem azonos, nem azonos célt szolgálnak, hiszen a reklám célja nem csupán információátadás, hanem ezen túlmenően egy adott termék igénybevételére vonatkozó vásárlási hajlandóság növelése. A Versenytanács azt is szükségesnek ítéli megjegyezni, nem tartja megalapozottnak az eljárás alá vont azon előadását, amelynek értelmében a lapokban megjelent kereskedelmi kommunikáció terjedelme befolyásolná annak jellegét, reklám voltát.

Az érintett fogyasztói kör

25. A Versenytanács megállapította, a jelen eljárásban vizsgált reklám olyan személyek felé irányult, illetve olyan személyekhez jutott el, akik a reklámmal érintett körben önálló foglalkozásukkal vagy gazdasági tevékenységükkel összefüggő célok érdekében járnak el (a továbbiakban: vállalkozások).

26. Ezt alátámasztja az eljárás alá vontnak a 2009. szeptember 28-i beadványban (Vj-110-004/2009.) tett előadása is, amely szerint hibridkukorica-termesztéssel csak üzleti alapon van értelme foglalkozni, s nehezen lehet elképzelni olyan személyt, aki a termesztési célú hibrid kukoricát önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében kívánná megvásárolni.

Alkalmazandó jogszabályi előírások

27. Figyelemmel a Grt. 2. §-ában, a Tpv. 8/A. §-ában és az Fttv. 1. §-ának (1) bekezdésében és 2. §-ának a) pontjában foglaltakra a Versenytanács megállapította, hogy eljárás alá vont magatartása nem a Tpv. III. fejezete vagy az Fttv., hanem a Grt. alapján bírálendő el.

A reklám befolyásolásra való alkalmassága

28. A Versenytanács álláspontja szerint a jelen eljárásban vizsgált reklám alkalmas volt

- a vállalkozások kukorica hibridek közötti választására irányuló döntési folyamatának a befolyásolására (a 2008. évi kisparcellás kukorica kísérletekről szóló reklám első mondata maga is rögzíti, hogy „az új kukorica hibrideket szakmai adatok, eredmények alapján választjuk ki a termelésre”, amely azt is jelenti, hogy a szakmai adatokat, eredményeket ismertető reklámok alkalmasak a választás befolyásolására – s

nyilvánvaló, hogy az eljárás alá vont négy lapban ezért jelentette meg reklámját), illetve

- a reklám címzettjei körében az eljárás alá vont nevének, tevékenységének népszerűsítésére, az általa forgalmazott áruk ismertségének növelésére.

A reklám alkalmassága a megtévesztésre

29. A tevékenységükkel érintett területen valamilyen mértékű szakértelemmel rendelkező vállalkozás felé irányuló, illetve hozzájuk eljutó reklámok megítélése kapcsán más mérce alkalmazandó, mint a „laikus”, szakértelemmel nem bíró fogyasztók esetében – feltéve, hogy a szakértelemmel rendelkező vállalkozások a reklámban foglaltakat adott esetben képesek megfelelően értelmezni, azokat saját szakmai ismereteikkel ütköztetni. Önmagában az a körülmény, hogy a reklám vállalkozásokat céltott meg, illetve ért el, nem jelenti azt, hogy ezen vállalkozások minden esetben, minden kérdésre kiterjedően rendelkeznek a reklámokban foglaltak teljes körű, helyes megítéléséhez szükséges különleges szakmai ismertetekkel.

A jelen esetben a reklám címzettjeinek minősülő vállalkozások mezőgazdasági területen meglévő szakértelme nem eredményezi azt, hogy a statisztikai vizsgálat eredményeire hivatkozó, azokat ismertető reklám állításainak ellenőrzésére, az állítások korrigálására képesek lennének. Az eljárás alá vont ugyan hivatkozott arra, hogy a reklámmal elért mezőgazdasági szakemberek rendelkeznek alapvető statisztikai ismeretekkel, illetve ilyen tudással bíró munkatársakkal, azonban állítását semmivel sem támasztotta alá. Ennek további vizsgálata nem mutatkozott szükségesnek, mivel még ezen eljárás alá vonti előadás esetleges elfogadása esetén sem történne változás abban, hogy a reklámmal megcélzott, illetve elért személyek előtt nem ismert a reklám alapjaként szolgáló tanulmány, s így nem ismert előttük az sem, hogy az eljárás alá vont reklámja mennyiben és milyen kérdésekben tért el a tanulmányban foglaltaktól, azaz még az esetlegesen megfelelő statisztikai tudással bíró személyek sem voltak abban a helyzetben, hogy ezen tudás révén tartalmilag teljes körűen korrigálhassák eljárás alá vont reklámját.

A reklám alkalmas volt a vállalkozások gazdasági magatartásának befolyásolására, illetve –az alábbiakban kifejtettek szerint – megtévesztésére.

30. A korábban hatályos jogi szabályozás kapcsán kialakult joggyakorlat egyértelmű, a Grt. körében is megfelelően irányadó alapelveket szögezett le a reklámok megítélése kapcsán. Így például a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Vj-56/2006. számú ügyben hozott, Kfv.IV. 37.380/2008/7. számú ítéletében foglaltak alapján aláhúzható, hogy

- a reklámoknak önmagukban – minden további információ megismerése nélkül – kell hitelesnek, igaznak és pontosnak kell lenniük,
- a megtévesztés bármilyen, a megtévesztésre objektíve alkalmas, a tájékoztatás részét képező magatartással (reklám) megvalósul,
- a jogsértés már a jogsértő tájékoztatás közreadásával megvalósul.

31. A vizsgált reklámban a három kísérleti rendszer eredményeinek összehasonlítása kapcsán alkalmazott párosított t-próbás statisztikai vizsgálat, a Kendall-féle konkordancia vizsgálat, valamint a GLM (általános lineáris modell) vizsgálat kapcsán a Versenytanács az alábbiakat emeli ki:

- párosított t-próbás statisztikai vizsgálat
 - a páros minta próba akkor alkalmazható, ha két olyan minta áll rendelkezésre, amelynek az elemei egymásnak valamilyen módon megfeleltethetők (azaz a két minta elemei nem tekinthetők egymástól függetlennek). Ez esetben a próba

arra a kérdésre adja meg a választ, hogy az egyes mintaelempárok közti eltérés csak a véletlennek köszönhető-e vagy valójában érdemi eltérés van a párok között,

- az eljárás alá vont állításait a páros mintás t-próba nem igazolja,
- a hibridek dr. H. L. tanulmányában azért lettek párba rendezve, hogy a párosított t-próba felhasználásával el lehessen dönteni, a vizsgált hibridek terméshozamai között van-e statisztikailag szignifikáns különbség. Bármely két hibrid esetén biztosra vehető, hogy a kísérletek során kapott terméshozamaik nem lesznek pontosan azonosak, vagyis a hibridek között lesz bizonyos mértékű különbség. A kérdés statisztikai oldalról az, hogy ez a különbség csak a véletlennek köszönhető-e, vagy a különbség olyan nagy, hogy az már nem tudható be csak a véletlennek, vagyis statisztikailag is szignifikánsak különböznek egymástól. Ez utóbbi eset jelentheti azt, hogy a hibridek valóban eltérő termőképességgel rendelkeznek,
- dr. H. L. a párosított t-próbás vizsgálat során arra a következtetésre jutott, hogy
 - a párosított t-próba szerint az MgSzH és a VSZT-GOSZ kísérletekben a hibridpárok között nem lehet statisztikailag igazolható különbséget kimutatni, talán az utóbbi kísérletben a DKC3511 – NK Thermo párosításban 10%-os szignifikancia szint mellett az NK Thermo 636 kg/ha-ral többet terem, mint a DKC3511 hibrid,
 - a Top20 kísérletben azonban egy kivételével minden összehasonlítás szignifikáns különbséget mutat, ráadásul ellentétes előjellel, mint az előbbi két kísérlet. Ebben a kísérletben szignifikánsan többet terem a DKC3511 hibrid a PR37N01 hibridnél (663 kg/ha), a DKC5143 hibrid a PR37F73 hibridnél (594 kg/ha), valamint a DKC3511 hibrid a PR37D25 hibridnél (715 kg/ha),
- az eljárás alá vontnak a Versenytanács előzetes álláspontra tett előadása szerint a statisztikai szakértő párosított t-próba vizsgálata kapcsán nem az a lényeg, hogy a Pioneer hibridek más hibrideknél szignifikánsan jobbak vagy sem, hanem az, hogy a két kísérleti rendszer eredményei mutatnak-e szignifikáns különbséget vagy sem – ugyanakkor az eljárás alá vont a reklám révén azt az üzenetet közvetítette, hogy az álláspontja szerint szakmailag elfogadható GOSZ-VSZT és MgSzH kísérletek szerint a Pioneer és az NK Thermo hibridek jobban teljesítettek a termőképesség esetében, mint a DKC hibridek, ellentétben a szakmailag elfogadhatatlan Top20 esetében, azaz az eljárás alá vont nem egyszerűen a kísérleti rendszerekkel kapcsolatos véleményét ismertette, hanem a termőképességre vonatkozó állításokat is megfogalmazott,
- a Versenytanács szerint az eljárás alá vont által hivatkozott adatokból nem lehet arra a megállapításra jutni, hogy a GOSZ-VSZT és az MgSzH kísérletekben a Pioneer hibridek és az Nk Thermo – a hibridpárok esetében – termőképesség tekintetében jobban teljesítettek, mint a DKC hibridek, miközben a Top20 esetében ez pontosan fordított képet mutat. Míg dr. H. L. tanulmánya értelmében a hibridpárok között a GOSZ-VSZT és MgSzH kísérletekben nincs statisztikailag igazolható különbség, azaz ezen kísérletek esetében a különbség csak a véletlennek tulajdonítható, az eljárás alá vont a reklámban már azt állítja, hogy ezekben a kísérletekben a Pioneer és az NK Thermo jobban teljesítettek (a hibridpárok között),
- az eljárás alá vont szerint az a kifejezés, hogy „*ráadásul ellentétes előjellel, mint az előbbi két kísérletben*”, azt jelenti, nem elég, hogy a Top20 kísérletben a hibridpárok közötti különbség szignifikáns, ellentétben a GOSZ-VSZT és MgSzH kísérletek hibridpár különbségeivel, de azokkal még ellentétes irányú is. Az eljárás alá vont előadása megalapozatlan, figyelemmel arra, hogy

- a teszt arra az eredményre vezetett, hogy a GOSZ-VSZT és MgSzH kísérletekben a hibridek terméshozamai között nincs statisztikailag igazolható, szignifikáns különbség, a különbség tehát 0,
 - ehhez képest a Top20 kísérletében kimutatható egy szignifikáns pozitív (+) különbség a hibridpárok között,
 - a 0-hoz képest a + nem ellentétes előjel (a + ellentéte a –),
 - az eljárás alá vont előadása akkor foghatna helyt, ha eltekintենék a szignifikanciától (mert ebben az esetben a GOSZ-VSZT és MgSzH kísérletekben – előjelű lenne a mért különbség), azonban ezzel elveszne a t-teszt értelme, amely szerint az állapítható meg vele, hogy egy eredmény szignifikáns-e vagy sem, hiszen csak szignifikáns eredmények bírnak relevanciával,
 - ennek megfelelően túlzó a reklám azon állítása, hogy a Top20 „ráadásul ellentétes előjellel” bíró eredményekre vezetett,
- Kendall-féle konkordancia vizsgálat
 - a konkordancia-vizsgálat a különböző kísérleti rendszerek egyetértését, illetve nem egyetértését jellemzi. A vizsgálat elsősorban annak megmérése érdekében alkalmazható, hogy ugyanazon elemek különböző rangsorai mennyire térnek el egymástól,
 - a konkordancia-vizsgálat nem alkalmas a kukorica hibridek termőképességére vonatkozó következtetések levonására, mivel ez a vizsgálat a különböző kísérleti rendszerek egyetértését, illetve nem egyetértését jellemzi, az mérhető vele, hogy az egyes kísérleti rendszerek mennyire térnek el egymástól. A Versenytanács előzetes álláspontjára tett észrevételeiben maga az eljárás alá vont is elismerte, hogy a konkordancia-vizsgálat valóban nem alkalmas a termőképességre vonatkozó következtetések levonására, s a reklám ezen része – feltehetőleg szerkesztési hiba következtében – téves helyre került a reklámban, amelyet csak a jelen eljárás folyamán észlelt. Ezzel összefüggésben a Versenytanács irrelevánsnak ítélte az eljárás alá vontnak a vizsgálati jelentésre történő hivatkozását, annak megjegyzésével, hogy az észrevétel rámutat az eljárás alá vonti védekezés következtelenségére, hiszen míg egyik oldalról (bármilyen bizonyíték előadása nélkül) azt igyekeznek elfogadtatni, hogy a reklámmal elért személyek rendelkeznek alapvető statisztikai ismeretekkel, addig a másik oldalról azzal érvel, hogy a reklám címzettjei nincsenek tisztában a reklámban hivatkozott vizsgálat lényegével,
 - az mutatható ki a konkordancia-vizsgálattal, hogy összességében véleménykülönbség van az egyes kísérleti rendszerek között, s ezen belül is a Top20 rendszer értékítélete jobban különbözik a többiekétől, mint azok egymástól – ebből azonban nem következik az, hogy a Pioneer és az NK Thermo hibridek jobban teremnének, ebből nem lehet eldönteni, hogy valóban van-e szignifikáns különbség a hibridek termései között, mivel ez csak egy rangsor, függetlenül a távolságtól,
- GLM (általános lineáris modell) vizsgálat
 - a GLM (általános lineáris modell) lényegében a lineáris regressziószámítás során alkalmazott legkisebb négyzetek módszerének az általánosítása. A modellel egy meghatározott változó (a jelen esetben: terméshozam) alakulása magyarázható több másik változóval együttesen, de ez utóbbi változók hatásai egymástól szeparálásra kerülnek. A GLM vizsgálat tehát azt mutatja meg, hogy a különböző kísérleti rendszerek a hibrideket azonos módon, azaz azonos irányban és nagyságban ítélik-e meg,

- dr. H. L. tanúmeghallgatása során előadta, a GLM vizsgálattal azt kívánta vizsgálni, hogy a kísérleti rendszerek értékítélete megegyezik-e. Ennek során megállapította, hogy a Top20 ítélete nem egyezik az összes többivel. Kifejtette továbbá, nem lehet megmondani, hogy az eltérés szisztematikus/szándékos torzításból fakad-e, ennek kimutatására nincs statisztikai módszer,
- a reklám a GLM vizsgálattal kapcsolatban azt az állítást fogalmazta meg, az ebben a vizsgálati módszerben feltett kérdés az, hogy az egyes kísérleti rendszerek szisztematikus torzítják-e a hibridek értékítéletét. A Versenytanács szerint nem megalapozott az a vélemény, amely szerint a GLM vizsgálat a szisztematikus torzítás kimutatására szolgál. A GLM nem szisztematikus torzítás kimutatására szolgál, hanem arra, hogy megmutassa, a különböző kísérleti rendszerek azonosan ítélik-e meg az egyes hibrideket. Ha nem azonosan ítélik meg, abból még nem következik az, hogy valamelyik kísérlet szisztematikus torzítana, illetve az, hogy ez szándékos torzítás miatt lenne – ugyanakkor még akár szándékos torzítás is állna a háttérben, abból sem következne az, hogy épp a Top20 eredmények lennének a torzítottak. A Versenytanács nem fogadta el az eljárás alá vont azon érvelését sem, amelynek értelmében az MgSzH és a GOSZ-VSZT kísérletek mintegy „hivatalosnak” minősíthetők, s ezen „hivatalos” mérésektől való eltérés önmagában is nyilvánvalóan hibát jelez, azaz valamely kísérleti rendszer már azért is kifogásolható lenne, hogy eltérő eredményekre jut,
- a fentiek alapján a hivatalos mérésektől való eltérés önmagában is nyilvánvalóan hibát jelez,
- nem felel meg a valóságnak tehát annak állítása, hogy a GLM vizsgálat által a kísérleti rendszerek „szisztematikus torzítása” lenne kimutatható. A GLM vizsgálat nem erre szolgál és nem is alkalmas erre. A GLM vizsgálatra történő hivatkozással nem állítható, sugalmazható megalapozottan, hogy a Top20 eredményei torzítottak, hibásak, ami kihatással van a Top20 által a Pioneer hibridekkel kapcsolatban adott minősítésre,
- az eljárás alá vontnak az előzetes álláspontra tett előadása értelmében a GOSZ-VSZT és MgSzH kísérletek csak véletlen hibát tartalmaznak, míg a Top20 szisztematikus hibát, torzítást mutat. A Versenytanács ezzel kapcsolatban rámutat arra, hogy
 - dr. H. L. tanulmánya nem mond semmit arról, hogy lehet-e, s ha igen, milyen hiba (szisztematikus és/vagy véletlen) a mérési eredmények mögött. A reklám olyan állításokat/következtetéseket tulajdonít a tanulmánynak, amelyek abban nem szerepelnek,
 - nem véletlen, hogy a tanulmány nem beszél szisztematikus torzításról, hiszen meghallgatásakor dr. H. L. előadta, nem lehet megmondani, hogy az eltérés szisztematikus/szándékos torzításból fakad-e, ennek kimutatására nincs statisztikai módszer sem. Ezen nem változtat dr. H. L. azon nyilatkozata sem, hogy szubjektív véleménye szerint inkább az a meggyőző, ha két kísérleti rendszer azonos eredményt mutat. Megjegyzendő, dr. H. L.-nek az eljárás alá vont által becsatolt, „Kísérlettervezés” című írása szintén azt tartalmazza alá, hogy „az úgynevezett szisztematikus hiba [...] nagyságáról általában alig vagy egyáltalán nem lehet információhoz jutni.”

32. Az eljárás alá vont reklámjában közölte, a 2008. évi eredmények statisztikai elemzése és a 2007-ben tapasztalt szakmai hibák alapján a Top20 kísérletek eredményei nem alkalmasak arra, hogy bárki hiteles, általános érvényű értékelést vagy ajánlást tegyen ezek alapján.

A Versenytanács a rendelkezésére álló adatok alapján nem tudja egyértelműen megállapítani, hogy a Top20 esetében a 2007. év vonatkozásában lényeges szakmai hibák következtek-e be (eljárás alá vont az eljárás során hosszasan taglalta a 2007. évi eredményekkel kapcsolatos kifogásait, míg dr. H. L. tanulmánya alapján ilyen kifogások nem fogalmazhatók meg), ugyanakkor ezzel összefüggésben szükségtelennek mutatkozott további eljárási cselekmények lefolytatása, mivel

- a reklám középpontjában – amint arra a címe is rámutat – a „2008. évi kisparcellás kukorica kísérletek statisztikai elemzése” áll,
- az a 2007. évi szakmai hibák létrehozó állítás esetleges elfogadása kapcsán sem bizonyított, hogy azt lehetne állítani, a Top20 kísérletek eredményei általában nem alkalmasak arra, hogy bárki hiteles, általános érvényű értékelést vagy ajánlást tegyen ezek alapján,
- egy ilyen következtetést a reklám alapjaként hivatkozott, a 2008. évi statisztikai eredmények elemzését elvégző tanulmány nem enged meg, hiszen a tanulmány azt mutatja meg, hogy
 - az egyes kísérleti rendszerek eredményei mennyiben térnek el egymástól, mennyiben értenek egyet a kísérleti rendszerek (konkordancia-vizsgálat),
 - a különböző kísérleti rendszerek a hibrideket azonos módon ítélik-e meg (GLM vizsgálat),
 - a vizsgált hibridek terméshozamai között van-e statisztikailag szignifikáns különbség (párosított t-próbás vizsgálat).

A Versenytanács kiemeli, a tanulmány nem célozta meg és nem is alkalmas annak elbírálására, hogy az egyes kísérleti rendszerek eredményei hibásak-e vagy sem, szakmailag megfelelőek-e vagy sem, erre vonatkozó következtetést nem lehet belőlük levonni. Önmagában abból, hogy a kísérleti rendszerek között eltérés mutatkozik meg, s nem azonos módon ítélik meg a hibrideket, megalapozottan nem lehet arra a következtetés jutni, hogy valamelyik kísérleti rendszer nem minősül megfelelőnek, s az ezen rendszer keretében végzett kísérlet eredményei hibásnak tekintendők. A tanulmányban feltárt eltérésekből egyébiránt sem állapítható meg, hogy ha valamelyik kísérleti rendszer eredményei hibásnak is minősülnek, akkor melyik ez a kísérleti rendszer.

33. A Versenytanács álláspontja szerint a rendelkezésre álló tanulmány nem bizonyítja a reklám összhatását, vállalkozásoknak közvetített üzenetét (lásd a 20. pontot), illetve a reklám olyan állításokat/következtetéseket tulajdonít a tanulmánynak, amelyek abban nem szerepelnek. Mindez azt eredményezte, hogy a reklám megtevesztésre alkalmas volt.

A Versenytanács döntése

34. A Versenytanács megállapította, az eljárás alá vont által a 2009 májusában négy országos mezőgazdasági szakmai folyóiratban (a Magyar Mezőgazdaság, az AgroNapló, az AgrárUnió és a MezőHír című lapokban) „2008. évi kisparcellás kukorica kísérletek statisztikai elemzése” címmel közzétett reklámja megtevesztésre alkalmas volt, megsértve ezzel a Grt. 12. §-ának (1) bekezdését.

35. A jogsértés megállapítása mellett a Versenytanács bírságot szabott ki az eljárás alá vonttal szemben a Tpv. 78. §-ának (1) bekezdése alapján, a bírság összegét a Tpv. 78. §-ának (3) bekezdésének megfelelően meghatározva.

A Versenytanács súlyosító körülményként értékelte, hogy

- az eljárás alá vont mint a piac meghatározó szereplője által alkalmazott kereskedelmi kommunikáció az érintett üzletfelek igen pontos, célzott elérését tette lehetővé, amely növelte a reklám hatékonyságát, azzal, hogy a reklámmal elérhető fogyasztók

számának vonatkozásában csökkentette ezen körülmény súlyát, hogy a reklámot közlétező szakmai lapok olvasói között átfedés lehet,

- az eljárás alá vont magatartása felróható volt, nem érte el az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét, nem felelt meg a társadalom értékítéletének. Az eljárás alá vont előtt ismert volt dr. H. L. tanulmánya, mindazonáltal reklámjának tartalmát nem az abban foglaltakkal összhangban határozta meg.

A Versenytanács sem a jogsértés, sem a bírság körében (enyhítő körülményként) nem tudta figyelembe venni az eljárás alá vont azon előadását, hogy az eljárás folyamán végig együttműködött a Gazdasági Versenyhivattal, mivel önmagában az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése nem tekinthető a jogkövető magatartást előíró törvényi kötelezettségen túlmutató mértékű olyan enyhítő körülményeknek, amely enyhébb szankció kiszabását vonná maga után (a vállalkozás olyan mértékű közreműködése minősülhet enyhítő hatásúnak, amely a jogsértés felderítésének eredményességét szolgálta, illetve fokozottabban enyhítő körülmény pl. a jogsértés önkéntes bejelentése).

A bírság összegének megállapítása során ugyancsak nem fogadta el a Versenytanács eljárás alá vont azon érvelését, hogy a reklám érdemi verseny befolyásolására való alkalmassága csekély volt, amelyet igazol, hogy belföldi kukorica-eladásból származó nettó árbevétele és belföldi értékesítésből származó nettó összbevétele is jelentős mértékben csökkent a reklám közlételetének évében az azt megelőző évhez képest. Az eljárás alá vont állítását semmilyen módon sem igazolta. A Versenytanács kiemeli, egy reklámnak nemcsak az adott termékekből származó bevétel növelése lehet az eredménye, hanem az árbevétel csökkenésének a megállítása, a csökkenés mértékének kedvező befolyásolása, illetve az árbevétel csökkenésének irányába ható egyéb tényezők ellensúlyozása.

A fentiek mérlegelése során a Versenytanács tekintettel volt a jogsértő kommunikációs eszközök alkalmazása kapcsán felmerült ismert költségek mértékére (Vj-110-015/2009. 21., 22., 25., 28., 30. számú melléklet), s a bírság összegét – szem előtt tartva a szankcionálás speciál- és generálpreventív célját is – 1.000.000 Ft-ban határozta meg.

36. A bírságot a határozat kézhezvételétől számított harminc napon belül kell megfizetni, függetlenül attól, hogy a határozattal szemben keresetet terjesztenek-e elő. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 110. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a keresetlevél benyújtásának a döntés végrehajtására nincs halasztó hatálya, az ügyfél azonban a keresetlevélben a döntés végrehajtásának felfüggesztését kérheti. A végrehajtást a kérelem elbírálásáig a Versenytanács nem foganatosíthatja.

A Ket. 138. §-ának (1) bekezdése szerint a pénzfizetési kötelezettségének határidőre eleget nem tevő késedelmi pótléket köteles fizetni. A (3) bekezdés szerint a késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része. Ennek ellentételezéseként a Tpv. 83. §-ának (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha az eljáró versenytanács határozata jogszabályt sértett és ennek következtében az ügyfélnek igénye keletkezik a bírság visszatérítésére, a visszatérítendő összeg után a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeres összegének megfelelő kamatot is meg kell téríteni.

A bírságnak a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557-00000000 számú bírságbevételei számla javára történő befizetésekor a közlemény rovatban feltüntetendő

- az eljárás alá vont neve,
- a versenyfelügyeleti eljárás száma,

- a befizetés jogcíme (bírság).

VI. Egyéb kérdések

Eljárási kifogások

37. A Tpv. 81. §-a szerint az ügyfél a vizsgálati eljárás szabálytalanságát a szabálytalannak tartott intézkedéstől számított három napon belül írásban kifogásolhatja. A kifogás figyelmen kívül hagyását a vizsgáló a jelentésben, az eljáró versenytanács az eljárást befejező döntésében köteles megindokolni.

38. Az eljárás alá vont a Vj-110-004/2009. számú beadványában több eljárási kifogást terjesztett elő, kifogásolva, hogy

- az eljárást megindító végzésben feltüntetésre került a szakértő. dr. H. L. neve,
- az ügyindító végzés nem pontosan idézte a reklám állításait,
- a panaszos szakban történt adatkérés során a vizsgáló nem hívta fel a figyelmet az üzleti titok kérdésére.

A jogi képviselővel eljáró eljárás alá vont eljárási kifogásait a Tpv. 81. §-ában meghatározott határidő leteltét követően terjesztette elő, így azokkal a Versenytanács érdemben nem foglalkozott.

39. Az eljárás alá vont a Vj-110-015/2009. számú beadványában kifogásolta, hogy a vizsgáló nem juttatta el meghatalmazott jogi képviselője részére a Vj-110-012/2009. számú, az eljárás alá vontat 2009. november 12-i határidővel adatszolgáltatásra kötelező végzést. A jogi képviselő csak egy szerencsés véletlennek köszönhetően szerzett tudomást a végzésről. Ez a jogszabálysértés álláspontja szerint kihat az ügy érdemi elbírálására, mivel a jogi képviselő a rendelkezésre álló rövid idő alatt nem tudott jogi kutatást folytatni. Kifogásolta továbbá, hogy bár a végzés kelte 2009. november 5., a postázás dátuma 2009. november 9., melyet az eljárás alá vont 2009. november 10-én vett kézhez. A végzésben adott határidő 2009. november 12., az eljárás alá vontnak így tehát csak másfél napja maradt a válaszadásra. A fentiekre tekintettel álláspontja szerint a vizsgáló megsértette együttműködési kötelezettségét.

A Versenytanács megállapította, hogy a Vj-110-014/2009. számú, 2009. november 5-én kelt és 2009. november 6-án postázott végzés mind az eljárás alá vont, mind jogi képviselője részére megküldésre került. A végzés a következő adatok megküldését írta elő: a 2008. évi árbevételi és értékesítési adatok közzétele havi bontásban, az eljárás alá vont teljes nettó árbevétele a főkönyvi kivonat alapján (a 2009-es év árbevételi adatok kapcsán alkalmazott bontásban); a reklámok megjelentetésével kapcsolatban felmerült számla másolata, az újságokkal kötött szerződés. A jogi képviselő esetében az első kézbesítés sikertelen volt, azt csak 2009. november 16-án vette át. Az eljárás alá vont a végzésben előírt adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése meghatározott határidő módosítását nem kérte, adatszolgáltatását 2009. november 12-én postára adta.

A Versenytanács az eljárás alá vont eljárási kifogását figyelmen kívül hagyta. A végzés a jogi képviselője részére is postázásra került, aki azt csak 2009. november 16-án vette át. A végzés jogi képviselő általi átvételének késedelmes volta következtében az eljárás alá vont védekezési joga nem sérült. Megjegyzi a Versenytanács, a Vj-110-012/2009. számú, az eljárás alá vontat adatszolgáltatásra kötelező végzésben foglaltakkal kapcsolatban az eljárás alá vont nem pontosította, milyen jogi kutatás mutatkozott szükségesnek, illet a Versenytanács sem

azonosított az árbevételi és értékesítési adatokkal, a számlamásolatokkal és az újságokkal megkötött szerződésekkel összefüggésben.

Hatáskör, illetékesség

40. A Gazdasági Versenyhivatal hatásköre a Grt. 24. §-ának (2) és (3) bekezdéseiben, illetékessége a Tpv. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a Gazdasági Versenyhivatal kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a megtévesztő reklám tilalmának megsértése miatt indított ügyekben, valamint azon jogellenes összehasonlító reklám esetén indított ügyekben, mely nem tartozik bíróság [Grt. 24. § (3) bekezdés] hatáskörébe, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

A határozat meghozatala

41. A Versenytanács a Tpv. 74. §-ának (1) bekezdése alapján határozatát tárgyaláson kívül hozta meg, mivel az eljárás alá vont külön felhívásra sem kérte tárgyalás megtartását és azt a Versenytanács sem ítélte szükségesnek.

Jogorvoslati jog

42. A határozat elleni jogorvoslati jogot a Tpv. 83. §-ának (1) bekezdése biztosítja.

Budapest, 2010. február 18.

dr. Zavodnyik József sk.
előadó versenytanácsstag

dr. Gadó Gábor sk.
versenytanácsstag

dr. Szántó Tibor sk.
versenytanácsstag